

# קלמן מקיר לקיר



קלמן שמי מתכנן שטיח: הוא והבוהמה לא הולכים יחד.

(המשך מעמוד 27)

ומעדיף לומר 'תמונה רכה', מכיוון ששטיח הוא יצור דל מאוד. בעולם האמנות אנו מכירים את הציור, הפיסול, אמנות הקרמיקה - וזהו. כל השאר הם יצורי כלאיים. השיטה שלי היא מימד נוסף לאמנויות הידועות ומאפשרת לתת להן ביטוי חדש, ספונטני, רענן ובלתיאמצעי שמאוד מתאים לאופי שלי. אני שונא עבודות גיאומטריות ושונא נוסחאות למיניהן. המשחק שלי עם הברדים והתצורות שאני יוצר מהם מאוד פרוץ, ומאפשר לי חופש ביטוי."

**א**ת העבודה ה"שחורה" מבצעים כמה אמנים צעירים. הם רוכנים זה ליד זה על ריצפת הבטון הגדולה כשמול עיניהם הסקיצה שצייר קלמן, לפיה הם מניחים פיסות בד צבעוניות זו על גבי זו, מחברים חיבור ראשוני בסיכות ויוצרים קולאז' צבעוני מרהיב. קלמן מעניק ליצירה את "המגע האחרון". אחרייכן עוברת היצירה תהליך עיבוד במיפעל שבקיבוץ כרמיה, מוחזרת לסטודיו ורק אז הותם עליה קלמן את שמו.

הוא אינו אוהב כשמתייחסים אליו כאל "תעשיין שטיחים" ומשוים את הסטודיו שלו לקו יצור של בית-חרושת. "אם צייר עומד ומצייר תמונה ולידו עומדים עשרה ציירים נוספים ומציירים כמוהו, זה קו יצור? כל תמונה רכה שיוצאת מתחת ידינו היא יצירה מקורית וחד-פעמית. היא האורייגנל, ואין לה חיקויים. לכל היותר אפשר ליצור אחרייכן וארייציית שונות על אותו נושא, אבל אף אחת מהן לא תהיה והה לקודמתה, כפי שפורטרט שאותו מצייר צייר אחד פעמיים לא

בריוני. הוא הצליח לחדור לשוק האמריקני, לארגן תערוכות בגלריות הכי יוקרתיות ויקרות".

"ההסדר שלנו אומר שמולי עוסק בצד המינהלי, ואני נשאר אמן נטו. אני לא מתערב בביזנס והוא לא מתערב באמנות. אמן הוא כמו כל אדם אחר. כשאתה צעיר אתה תפרן. בגיל 30 אתה מתחיל להסתדר, בגיל 40 כבר יש לך רכוש. גם אני עובר את התהליך הזה. היום אני מרגיש שהאמנות שלי מזוקקת דיה כדי שאוכל לצאת איתה החוצה ולמכור אותה לעולם".

הוא בטוח שההצלחה לא תסחרר את ראשו: "אני לא רוצה להיות עבד של אף אחד, חוץ מאשתי אפרת ומהאמנות שלי. ליד ההצלחה תמיד צומחים גידולייפרא של עשב רע, של שחיתות ואיבוד אמות-המידה. אבל כמה אמנים בארץ יכולים - כמוני - לקום ולומר שהם מתפרסים מאמנות ונותנים פרנסה לאמנים אחרים?"

**ק**למן שמי אינו בן טיפוחיו של המימסר האמנותי בארץ וגם קשריו עם קהילת האמנים מצומצמים ביותר. "אני לא בטוח שההכרה מצד המימסר האמנותי חשובה לעשייה האמנותית. בארץ אתה צריך לעבוד שבעה מדורי-גיהנום על מגת שיכירו בכך. אני חי טוב עם עצמי גם בלי ההכרה הזו. אין לי שום עסק איתם, לא מקצועי ולא חברתי. זה נובע מרבר בסיסי אחד: בראשית דרכי האמנותית, בארגנטינה, למדתי אצל הפסל החשוב ביותר שם, ליברו באדי. הוא לימד אותי שאמנות זה מקצוע רציני, זו עבודה. שהדימוי שיצא לאמן כאחד שגר בעליית-גג, ישן עד 12 בצהריים, שותה הרבה וההשראה באה אליו 'פתאום' - הוא אגדה. 'התרחק מחיי בוהמה', הוא אמר לי, 'תתייחס אל העבודה ברצינות גמורה'".

ואמנם קלמן שמי והבוהמה לא הולכים ביחד, חוץ משני גינונים היצוניים, המקטרת הנצחית וה"קסקט": "אני חובש כובע מגיל 13. בקיבוץ תמיד חבשתי כובע טמבל. הלבוש האקסטראווגנטי והחיים הבוהמיים הם קוסמטיקה שהאמנות אינה זקוקה לה. אני איני צריך שום גושפנקה היצונית. אינני רוצה להישמע שחצן, אבל אני יודע שאני אמן טוב. חוץ מהדיאלוג שיש לי עם החומר יש לי גם דיאלוג עם הקהל. עשיתי עד היום הרבה תערוכות, ואני יודע שאני טוב. אינני יודע אם אתעשר, אבל עתה תאפשר לי ההצלחה לעשות את הדברים שאני רוצה ואוהב, ובנוסף לשטיחי הקיר בכוונתי לעצב תכשיטים, לצייר בשמן, לעשות ציורי נייר גדולים, לעבוד בפיסול ובקיצור - לחיות מהאמנות".

**אריה בנדר**

יהיה דומה לקודמו. פאבלו פיקסו הספיק בימי חייו ליצור אלפי יצירות. האם יאמר מישהו שהוא 'תעשיין אמנות'? רק אם אתה נערך כל חוש לאמנות ומייצר זבל, אתה עלול להיהפך לתעשיין. לדעתי, הכמות אינה פוגעת באיכות האמנותית. הפסל הנרי מור פיור בעולם עשרות ומאות פסלים. אתה חושב שהוא עשה את כולם במו ידיו? הוא בנה מודלים קטנים שלפיהם בנו אחרים את הפסלים הגדולים. מיכאל אנג'לו צייר הכל בעצמו? חלק מן המלאכה עשו אסיסטנטים שלו. אני לא רואה בזה כל פסול. להיפך. אני מפרנס עשרה אמנים צעירים שכל אחד תורם ליצירה מכשרונו ומיכולתו".

**ה**יום, כשבאמתחתו חווה התקשרות עם רשת גלריות אמריקנית גדולה, הייב קלמן לעמוד בלוח זמנים של יצור ושיווק ולהוציא כטרק'זמן נתון מספר רב של יצירות. "אני לא מפחד מכך שאנשים יאמרו שאני ממסחר אמנות. הדבר היחיד שמנחה אותי בעבודה הוא לעשות את הדבר הכי טוב והכי אמנותי, גם אם אנשים לא יקנו אותו. אני לא מתכוון למסחר את עבודתי במוכך. של הליכה לפי טעמי השוק. מסחר קשור לתוסר מוסריות, לא לאמנות. הייתי הניך השומר הצעיר וחבר קיבוץ מתוך הודעות ולהט אידיאולוגי. הצד המוסרי היה תמיד הצד החשוב ביותר בחיי. מסחר אמנות גובל בשחיתות, ואני לא אוהב להיות מושחת. אני מייצר בערך כמאה תמונות רכות בחודש. כל אחת נמכרת בכ-2500 דולר. נכון שאני מרוויח מזה לא רע, אבל אני גם מנסה להגיע לאנשים שהכי מבינים את האמנות שלי. כדי להצליח אני צריך להיות טוב ונקי וחוק. אם אלך לפי טעם הקהל, מהר מאוד אמצא עצמי למטה, מוכר גובלנים בתחנה המרכזית. למרות ההצלחה הכלכלית, תוצאה של התחברות עם גורם עסקי, אני עושה היום יותר טוב ממה שעשיתי לפני עשר שנים, ועוד עשר שנים אעשה טוב יותר ממה שאני עושה היום".

קלמן שמי מאמין שבהצלחה אין כל רע: "משום מה אנשים חושבים שאמן טוב ואמיתי הוא אחד שסובל, שאין לו גרוש על התחת, שיצירותיו נמכרות בכסף רב רק לאחר מותו. זהרי אתה יכול להיות אמן יוצא מן הכלל, אלא שאיש לא יכיר אותך ותישאר אלמוני כל חיך. בשלב מסויים הגעתי למסקנה שבישראל - אם אתה רוצה להתפרנס מאמנות - קשה לך לעשות זאת לבד. אמן אינו יכול להתעסק כל היום עם לקוחות, המחאות, בנקים, כספים, לרוץ לשלם חשמל, להזמין חומרים. חיפשתי דרך לצאת מכל זה, ועליתי על מכרה זהב, השותף שלי - מולי. ומה שמולי הצליח לעשות בתקופה קצרה גובל במדע